

ACTIVITATEA MUZICALĂ EXTRAȘCOLARĂ ÎN CONTEXT CURRICULAR MODERN

EXTRACURRICULAR MUSIC ACTIVITY IN MODERN CURRICULAR CONTEXT

Marina COSUMOV,
doctorandă, lector universitar,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

The homework in musical education represents a specific character of knowledge and assimilating process, thus it is examined in the context of the general concept of musical education in accordance with principles: living through the music, educative – formative – technological principle, continuity of the lessons subjects and the accessible principles.

Depending on its aim and aspect the homework can have either learning aspect or educative one. From this point of view, the importance of homework results from its contribution for the achievement of learning and educative objectives.

Enlightening the musical culture becomes a task for the whole life not only during school course but also music continues to be a value in time which is actualized in different situations of life. Learning how to approach the art means to make from itself a constant presence of life.

Conținutul Educației în societatea postmodernă devine o sursă strategică a dezvoltării umane durabile, într-un spațiu și timp determinat din punct de vedere istoric și cultural. O premiză importantă a formării unei personalități culte, cu înalte aspirații morale și spirituale o constituie educația prin artă, muzica fiind cea mai răspândită și mai „apropiată” omului, întrucât exprimă esența ființei umane cu capacitatea ei de a crea și de a se crea, a desăvârși și a se desăvârși, deci a da sens veritabilelor valori.

Educația muzicală reprezintă un proces individual continuu de autodesăvârșire spirituală a personalității prin multiple forme de comunicare cu arta muzicală. Prin ea omul nu dobândește doar valențe sporite de cunoaștere și cultivare a sufletului, dar pe această cale se realizează și ghidarea acțiunii lui în conformitate cu norma și armonia. Conceptul mo-

dern al acestui proces va permite armonizarea valorilor personale, într-un model socio-uman și un ideal educațional pe care generațiile de astăzi să le îmbrățișeze pe scară largă. Finalitatea educației muzicale la etapa actuală, fiind tratată ca o valoare, înglobează funcțiile și finalitățile valorilor culturii în general, în procesul căreia omul, cunoscând, valorificând lumea, se cunoaște pe sine însuși, devenind o valoare spirituală. Curriculumul școlar la Educația muzicală reprezintă un document reglator, cu scop de a circumscrie – succesiunea de standarde muzical-educative, a competențelor muzicale, precum și a unor modalități concrete de integrare a acestora în situații cotidiene, spre a căror structurare tinde școala prin ansamblul demersurilor sale educativ-muzicale.

O problemă majoră însă o constituie – efectele și consecințele mediu-

lui muzical în care trăiesc elevii. Or, în afara pereților școlii, elevii plonjează într-o dimensiune muzicală controversată pe care sunt nevoiți să o cunoască independent, fără îndrumător, consumând în cea mai mare parte o muzică de proastă calitate, o muzică ce influențează într-un mod inadecvat conștiința și gustul muzical.

Educația muzicală curriculară, realizată prin procesul de învățământ, nu diminuează sfera influențelor extrașcolare exercitate asupra elevului. Rămâne cadrul larg al timpului liber al copilului, în care viața capătă alte aspecte decât cele din procesul de învățare școlară. În acest cadru, numeroși alți factori acționează pozitiv sau nu asupra dezvoltării elevilor.

Prin urmare, activitatea muzicală extrașcolară precede și depășește ca durată, conținut și modalități de dezvoltare activitatea muzicală curriculară, așa cum le determină condițiile existenței umane ca atare, suportând însă, concomitent și unele dezavantaje, datorită marii dispersii, insuficienței corelării, discontinuității etc., or, deosebirea (în sens de calitate), dintre muzica de clasă și cea din societate, dintre mediul muzical creat în cadrul orei de educație Muzicală și anturajul din afara ei, se manifestă semnificativ.

Eficiența activităților muzicale extrașcolare rezidă în elaborarea exhaustivă a unor conținuturi și forme, determinate de rezonabilitatea acestora în procesul instructiv/educativ, precum și de valoarea lor pentru formarea/dezvoltarea culturii muzicale a elevilor. În acest context, tema pe acasă la Educația muzicală solicită stabilirea unui sistem de clasificare a activităților muzicale extrașcolare, desemnând astfel un mod de concepere și realizare a acestora, o

categorie de activități muzicale ce prezintă o unitate structurală cu valoare orientativă.

În funcție de obiectivul general al temei pe acasă, putem identifica principalele tipuri; fiecare tip are o structură proprie, determinantă, dar nu fixă, rigidă, ci una flexibilă, deschisă, ce permite adaptări și diversificări în funcție de variabilele ce definesc contextul respectivei activități muzicale independente (specificul temei pe acasă la Educația muzicală, particularitățile individuale ale elevului, condițiile și mijloacele de realizare a activităților muzicale independente etc.).

Sistemul de clasificare a temelor pe acasă la Educația muzicală circumscrie totalizarea elementelor ei, care în ansamblu asigură **integritatea** tuturor **activităților muzicale** realizate în mod independent de către elevi și **păstrarea manifestărilor** ei fundamentale în diferitele variante de corelație a activităților muzicale independente.

Activitățile muzicale independente, ca părți componente ale temei pe acasă la Educația muzicală, se găsesc în strânsă legătură reciprocă și se realizează într-o anumită consecutivitate. De aceea, tipologia temei pe acasă, care este destul de variată nu poate fi șablonizată, după o clasificare unică, stabilită o dată pentru totdeauna. Prezența variabilă a diferitelor tipuri de activități muzicale în contextul aceleiași teme pe acasă, nu permite o structurare absolută a acestora din urmă, ci doar una relativă, flexibilă de la un caz la altul.

Pe lângă acești factori însă, putem stabili și unele particularități specifice pentru fiecare tip de temă pe acasă la Educația muzicală, favorabile de a fixa pentru fiecare categorie o anumită structură relativ conturată.

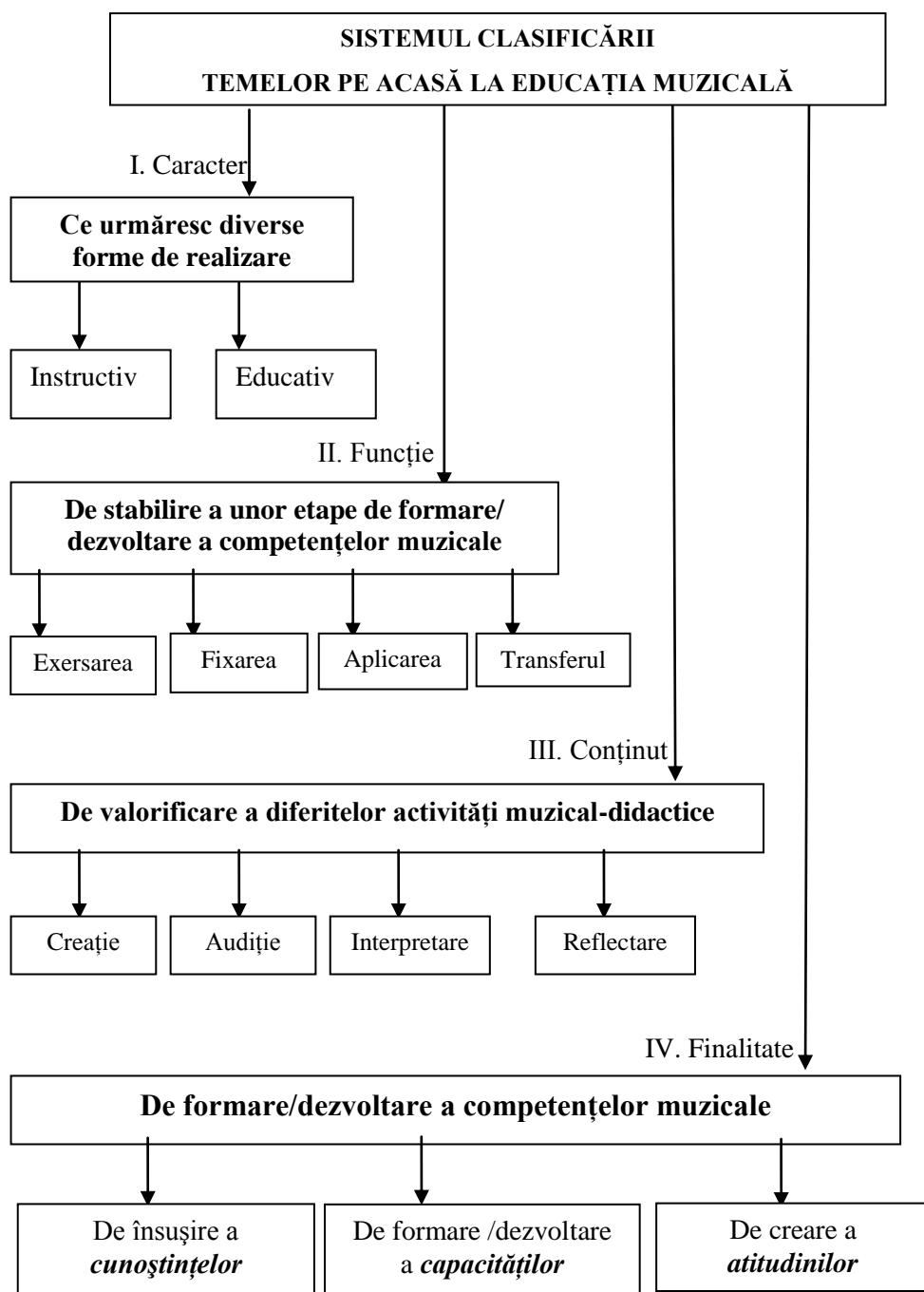

Figura 1.

I. În linii generale, temele pe acasă la Educația muzicală, în funcție de scopul urmărit și de forma în care sunt executate, pot purta amprenta

atât a aspectului instructiv (rezolvarea temelor din manualul școlar, lectura suplimentară din domeniul muzicii, confecționarea di-

feritelor pseudoinstrumente muzicale etc.), cât și (în preponderență!) a aspectului educativ (audieri muzicale, colecționarea cântecelor de diferit gen de la persoanele în vârstă din localitate, alegerea muzicii pentru utilizarea ei ca material suplimentar la alte obiecte școlare etc.).

Activitățile muzicale de ordin instructiv, vizând acumularea de informații muzicale și despre muzică, se vor fonda spre centralizarea și integrarea lor în jurul polului educativ, adică spre formarea de atitudini.

Latura instructivă, care urmărește în prim-plan acumularea de cunoștințe și dezvoltarea aptitudinilor muzicale, va solicita prezența unui fond emoțional cu efect de sensibilizare psihologică și spirituală a elevu-

lui, cu finalitate de formare și dezvoltare a atitudinilor muzicale.

Eficiența activităților muzicale independente, de natură instructivă, își demonstrează eficiența numai prin valoarea aplicabilității lor întru realizarea adecvată a activităților muzicale educative. Valoarea aspectului instructiv rezidă în favorizarea dezvoltării eficiente a atitudinilor muzicale și nu în acumularea propriu-zisă a cunoștințelor și capacităților muzicale.

II. Funcțiile temelor pe acasă la Educația muzicală reflectă valoarea intrinsecă și extrinsecă a acestora în contextul procesului instructiv-educativ.

Formarea/dezvoltarea competențelor muzicale reprezintă un proces în continuă desfășurare, care presupune o realizare sistematică, eșalonată de la o etapă la alta.

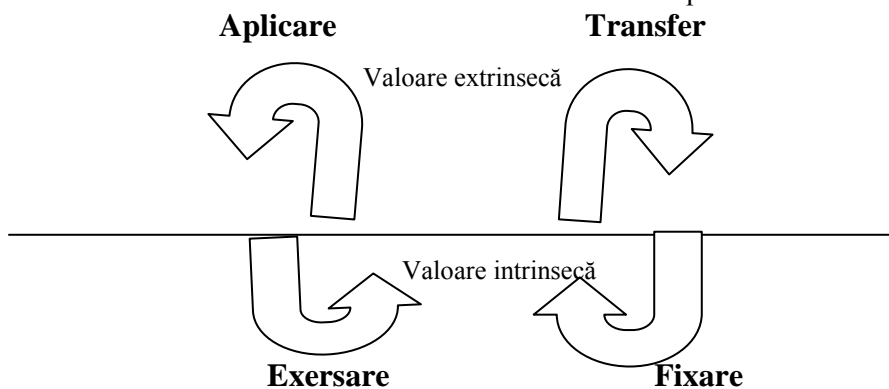

Figura 2.

Valoarea intrinsecă a temelor pe acasă la Educația muzicală presupune: exersarea și fixarea anumitor competențe muzicale. Acest aspect, fiind orientat spre cunoașterea muzicii din interior, antrenează cunoștințe/capacități concrete, urmărind inițial exersarea și fixarea nemijlocită a lor.

Funcția de exersare și fixare a temelor pe acasă la Educația muzicală realizează obiective didactice fun-

damentale, urmărind formarea cunoștințelor/capacităților existente independent, fără trasarea unor interacțiuni reciproce a acestora.

Cunoașterea unor noțiuni, categorii, termeni, legi muzicale specifice, cunoașterea de date, informații despre muzică, despre evoluția ei, despre compozitori, interpreți, formații, instrumente, epoci, curente, școli, stiluri artistice etc. constituie obiecti-

ve ale acestui tip de teme pe acasă, cu funcții de exersare/fixare a cunoștințelor/capacităților.

Valoarea extrinsecă a temelor pe acasă la Educația muzicală, presupune funcția de aplicare și transfer a acesteia. În aceste două etape, competențele muzicale care au fost exersate și fixate, sunt raportate la alți factori, la alte condiții, la alte mijloace de realizare etc., subordonându-se atitudinilor muzicale.

III. La baza uneia din clasificări, stabilim orientarea temelor pe acasă la Educația muzicală spre valorificarea diferitor activități muzicale. Activitățile muzical-didactice realizate independent de către elevi, solicită diverse forme de inițiere muzicală focusate pe standardele muzical-educaționale ca acte de: creație, audiție-receptare, interpretare și reflecție/analiză. În dependență de prezența sau predominarea unuia dintre aceste aspecte, vom determina teme pe acasă la educația muzicală cu caracter: creativ, auditiv/receptiv, interpretativ și de reflecție/analiză.

Acest tip de clasificare, de asemenea, este unul relativ, întrucât definitivitatea categorică a acestora este imposibilă, or, coexistența, conlucrarea, prezența simultană a două sau mai multe activități muzicale, în contextul unei teme pe acasă este firească, fapt ce poate favoriza doar predominarea uneia dintre activități.

IV. O altă sistematizare a temelor pe acasă la Educația muzicală, rezidă în formarea/dezvoltarea competențelor muzicale, acestea adresându-se următoarelor aspecte:

1. Cunoștințele muzicale și despre muzică, ce presupun însușirea teoretică atât a cunoștințelor-cheie

(fundamentale), precum și a celor particulare.

Efectuarea oricărui tip de activitate muzicală (compunere, interpretare sau audiere) solicită un anumit volum de cunoștințe din domeniul muzicii.

Acest tip de temă pe acasă are un obiectiv fundamental: însușirea de cunoștințe (și, pe baza acestora, dezvoltarea unor capacități și atitudini muzicale).

Cunoștințele muzicale/despre muzică, însușite în mod independent de către elevi, vor determina în mare măsură finalitatea activităților muzicale practice, și nu acumularea mecanică, propriu-zisă a lor.

2. Capacitățile muzicale

Fenomenul muzical există numai sub formă de proces real, atunci când sună, influențează sau creează anumite stări, „trăiri”, atitudini. Conținutul unei valori muzicale nu poate exista în afara sonorității propriu-zise a acestuia, adică în afara contopirii directe, intuitive a elevului cu muzica, fie în mod creativ, interpretativ sau auditiv. Orice formă de „a face” muzică, de activitate muzicală solicită prezența și manifestarea unor deprinderi muzicale.

În cea mai mare parte a lor, aptitudinile muzicale pot fi dezvoltate prin intermediul activităților muzicale independente, extrașcolare. Or, varietatea condițiilor spațiale, temporale, multitudinea mijloacelor de realizare a activităților muzicale independente promovate în afara orei de Educație muzicală, favorizează formarea/dezvoltarea decentă a capacităților muzicale.

3. Atitudinile muzicale

Potrivit finalității Educației muzicale ca disciplină, conchidem prevalarea formării/dezvoltării atitudinii-

lor muzicale, ca aspect fundamental și indispensabil procesului de cunoaștere și asimilare a fenomenului muzical. Cunoștințele/capacitățile muzicale constituind piloni în fundamentarea atitudinilor muzicale, oferă prioritate acestora. Or, marea diversitate a muzicii, prezentă în afara orei de Educație muzicală, este valorificată în mod discret de către elevi, în funcție de gustul estetic al acestora.

În acest plan, se conturează funcția duală a atitudinilor muzicale: ca mijloc de valorificare a artei muzicale (prin care atitudinile muzicale/gustul estetic, presupun niște criterii de selectare a muzicii), și ca finalitate în sine (muzica constituind factorul indispensabil culturii spirituale a elevului).

Raportarea activităților muzicale extrașcolare la diferite aspecte ale competențelor muzicale este una relativă, convențională. Or, orice for-

mă de „a face muzică” solicită anumite cunoștințe, aptitudini și nu în ultimul rând manifestarea atitudinilor adecvate.

În fiecare moment al unei activități muzicale extrașcolare coexistă o multitudine de factori/variabile/condiții etc. Sunt factori de ordin social, psihologic, fizic, mai mult sau mai puțin implicați în procesul educativ/muzical și aflați în diferite forme de acțiune reciprocă. Fiecare dintre factorii prezenți poate influența, într-un anumit mod, desfășurarea și efectele procesului de autoeducație prin activitatea muzical-independentă.

Sistemul de clasificare a temelor pe acasă la Educația muzicală presupune organizarea și contextualizarea activităților muzicale extrașcolare la cele curriculare, facilitând astfel realizarea eficientă a învățământului muzical-general în școala contemporană.

Referințe bibliografice

1. Bălan, G. *Cum să ascultăm muzica*, București, 1998.
2. Bunescu, V. *Munca independentă a elevilor*, București, 1957.
3. Delion, P. *Metodica educației muzicale*, Chișinău, 1993.
4. Gagim, I. *Dimensiunea psihologică a muzicii*, Iași, 2003.
5. Gagim, I. *Știința și arta educației muzicale*, Chișinău, 2004.
6. Morari, M., Stîngă A. *Curriculum modernizat cl. I – VIII. Educația muzicală*, Chișinău, 2010.
7. Абдуллин, Е. *Теория и практика музыкального обучения в общеобразовательной школе*, Москва, 1983.
8. Апраксина, О. *Методика музыкального воспитания в школе*, Москва, 1983.